

Základní škola Dobřany

Dlouhodobý školní projekt

Paměť domova

Dílčí projekt č.1:

Blanka Ulrichová

Cíle projektu:

1. zachytit současnou tvář města, především významných míst, staveb a osobností města
2. zachytit svědectví pamětníků, zejména o významných událostech a místech města
3. podpořit kladný vztah žáků základní školy k městu a místu, kde žijí; prohloubit jejich znalosti o městě a místě
4. rozvíjet dovednosti žáků při získávání a zpracovávání informací o daném tématu, a to ve formě filmových, zvukových, fotografických a textových záznamů

ROZHOVOR S PANÍ BLANKOU ULRICHOVOU

(* 1932 v Dobřanech, rozená Hadačová)

Dětství v Dobřanech za 1. a 2. republiky

Když jsem se narodila, tak jsme se přestěhovali na cihelnu za ústavem. A tam jsem byla, než jsem šla do 1. třídy a to začínala válka. Můj tatínek neměl zaměstnání, protože to bylo za 1. republiky a moje maminka jezdila na kole až do Nýřan, tam bývala Tesla. Moje sestra, která byla o 5 let starší než já, už chodila do školy, a když jsem začala do školy chodit i já, tak si moji rodiče tady v Dobřanech koupili dům. Já jsem chodila do české školy v Dobřanech, ale jen krátkou dobu, protože pak přišli Němci a zabrali Dobřany, tak jsem musela chodit do německé školy. Neuměla jsem ani slovo německy, protože jsem přišla z cihelny jako Češka, tak jsem ani nerozuměla výkladu ve škole. Teď říkám: „Budte dnes děti rády, že můžete chodit do české školy a tam se to pořádně naučit, protože já jsem tu možnost neměla.“ Když jsem chodila do té německé školy, tak byl celý můj český základ pryč. Ve 2. třídě jsem se musela hodně soustředit, abych němčinu pochopila, ale ve 3. třídě už jsem měla i o trochu lepší známky. Jenže když už bylo po té válce, tak jsem musela zase do české školy a ten základ jsem už neměla. Takže jsem měla v mládí těžký život.

Co jste v té době obvykle jedla? Jaká byla v té době běžná a sváteční jídla?

Měli jsme běžné jídlo, ale třeba bez masa. Dělal se třeba omáčky, ale bez masa. To se dělalo jenom třeba v neděli. Soboty nebyly sváteční, jako dneska je sobota a neděle, tehdy byla jenom neděle sváteční. Sobota byla pracovní, jako každý jiný den.

Dostávala jste nějaké sladkosti?

To bylo taky na lístky. Bonbónky jsme dostávali na lístky. A jak jsem vám říkala, kde byl pan Dušák, že tam byla nějaká milionářka, tak tam sloužila moje teta, a já jsem tam občas chodila. A ona měla strašně moc chrp. Tak jsem je chodila trhat, a za to jsem dostala tabulku čokolády, z toho jsem měla vždycky takovou radost.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY

ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

Jak jste se oblékala?

My jsme chodili normálně. To tatínek to měl za 1. republiky horší. Oni nosívali dřeváky, my jsme potom nosili šněrovací boty. Když jsem dostala první brusle na kličku, tak jsem byla šťastná, že jsem se mohla taky svézt na bruslích. Tam se točilo takovou kličkou, říkalo se tomu šlajfky, muselo se to pořádně utáhnout, jinak by to potom padalo dolů. Oblečení jsme měli normální. Když byl nějaký svátek, Velikonoce, tak nám maminka nechala něco ušít, mně a sestře, sestra byla o 5 let starší, ale byla zase menší oproti mně. Oblečení jsme si nepůjčovaly. Mně to po sestře nebylo.

Jaké jste měla hračky?

To jsem měla jenom jednu panenku, jinak jsem žádné hračky neměla. Ani kočárek jsem neměla.

Kočárek jsem měla, když jsem byla malinká, ale potom jsem neměla kočárek. Když jsem byla malinká, tak jsme bydleli na té cihelně. A babička a maminka mi ušily do kočárku něco a daly mi tam tu panenku, ale to já si nepamatuju, to vím jenom z vyprávění. Prý jsem vyházela panenku i peřinky, obrátila jsem kočárek a točila s těmi kolečky. O panenku jsem zájem neměla, hlavně mi šlo o ta kolečka. Ale potom jsem měla panenku větší - za války, potom jsem si užila až velký kočár, když jsem měla dítě.

My jsme pěstovali králíky, taky jsme měli husy, takže jsme měli i někdy vylepšení tím, co jsme si doma vypěstovali. A za války jsme měli lístky. To měl tehdy každý stejně, jedině co jsme mohli, takže jsme chodili do mlýna poprosit, jestli by nám dali trochu mouky. Tak nám dali třeba do pytlíčku 2 kila mouky. A někdy, když tatínek chodil s tou mlátičkou, tak mi taky řekl: Hele, támhle si jdi, tam slíbili vajíčka. Tak jsem tam vždycky šla pro ty vajíčka. Jinak pomeranče a banány jsme celou válku vůbec neviděli. Nic takového nebylo, to byl velký svátek, když to šlo po válce. A na Vánoce jsme si dělali pracny z ovesných vloček a balili jsme si to do staniolu. A měli jsme to, jako kdybychom v tom měli čokoládu.

Měli jste doma nějaká zvířata?

Žádného psa nebo kočičku, ale měli jsme králíky, dvě kozy, husy. Tatínek choval králíky, abychom měli maso, kozy pro mléko, abychom si přilepšili. A maminka ty husy na to peří, když jsme byla dvě děvčata a bratr se narodil, akorát po tom náletu v květnu, byl o 11 let mladší než já.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY
ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

Musela jste pomáhat v domácnosti? Stahovala jste třeba králíky?

Králíky ne, ale ty husy jsem musela vodit na řeku, přes celý Dobřany jsem musela k mlýnu u nového mostu je koupat. A tam chodili ženský máchat prádlo, a ty husy se daly do létání po té řece, ty mně nadávali, že jsem je tam pustila, že jim to všechno zkalí, že nemůžou máchat prádlo. A potom jsem musela ty husy chodit pást za stodoly třeba do večera, aby se napásly, a tam byly třeba jiný děti, takže jsme si tam mohly i hrát. A nádobí jsme museli mít umytý, než maminka přišla z práce, a to vždycky šla a už hrozila, jestli to máme všechno v pořádku.

Měli jste u domu zahrádku? Pokud ano, co jste na ní pěstovali?

To vám povím. Tatínek si pěstoval tabák a ty lupena si natrhal, dal si je na takový drát a potom si je sušil na půdě a potom je dával do takového lisu, tam je slisoval, nakrájel a potom to kouřil a vždycky chtěl, abych mu to pomáhala navlíkat na ty dráty, a ono to bylo tehdy taky takový nepříjemný, ono to asi ani nesmělo být. A někdo to tak pěstoval, aby o tom nevěděli, jako dneska marihuanu, možná, že to bylo volnější, ale taky to nebylo.

Měli jste u domu zahrádku?

Jenom maličkou. Měli jsme ji jenom za vraty, jenom takovou malou úzkou zahrádku. Tatínek tam měl růže a mezi tím měl ten tabák. Pro trávu pro zvířata jsme museli vysekávat strouhy, to nám dali od města, že si to můžeme nasekat, a sušili jsme to na tom dvorečku. Anebo taky na ty meze, kam chodila maminka pracovat, tak tam jsme to chodili vysekávat, dávali jsme to do nůše a do vozíku, abychom měli seno pro ty králíčky a pro kozu.

Dodržovali jste nějaké lidové zvyky?

Jedině na ty Velikonoce nám nějaký to vajíčko vždycky maminka obarvila, ale nic nějak moc. Ale za války tu bylo hodně věřících Němců a dělali tady vzkříšení těla a biřmování taky. Na Velikonoce - vzkříšení těla - to se chodilo okolo náměstí, oni tam měli oltář a nad farářem nesli takovou plachtu, to chodili od toho oltáře, byli čtyři a my jako děti jsme (boží tělo) pokřtili zdraví a okolo byly břízy a dělali jsme z toho věneček a dávala jsme to do chodby, aby do baráku neuhodilo, to byla taková pověra. Já jsem byla bez vyznání. Na Vánoce jsme měli na náměstí kolem dokola obrazy a svíčky v oknech, šla nějaká kapela kolem náměstí a

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

nazpátek do kostela, bylo to hezký, takový sváteční, a to boží tělo bylo na Velikonoce, a to tu i za války byl nějaký kolotoč, houpačky taky. Tak jsme taky rádi šli. To bylo na tom dobytčáku, tam bylo naše útočiště, tam byly takové roury a my jsme po nich běhali, kdo dál doběhne po těch rourách. Chlapci tam hráli fotbal.

Proč se místo za kinem jmenuje „Dobyčák“?

Protože tam chodili s kravičkami, drůbeží a to tam chodili prodávat. To byl dobytčí trh. A ten starý byl, jak je dnes Žabka, i ten barák je tam vzadu, a dřív tam byla nějaká stodola a potom udělali nový u kina. Kino bylo předtím vzadu, u nového mostu, naproti myčce, oni tam teďka mají pivo z Modré hvězdy, tak tam bylo dřív kino, než ho potom postavili u dobytčáku, to postavili v nějakém 30. roce.

Máte nějaké zážitky se zdravotní péčí, chodila jste k lékaři a zubaři?

To jsem byla u zubaře, toho jsem se hodně bála, byl tam, jak je záložna (spořitelna), a lékař byl, jak je dnes prodej pizzy naproti, Doušů tam byli, tak tam byl. Měla jsem také žloutenku a to mě léčili jenom uhlím, živočišným uhlím a vyléčili mě.

Platilo se za lékaře?

Ne, to se neplatilo.

Tam mohl docházet kdokoliv? Němci i Češi?

Jo. Já myslím, že rodiče za to tehdy nic neplatili.

Takže z toho lékaři nic neměli?

Tak moc ne.

A kde se braly léky?

Já myslím, že tehdy nebylo ani tolik léků, jako je dnes.

Jaké jsou vaše vzpomínky z dětství na dědečka cihláře a co byste nám mohla povědět o dobřanské cihelně.

To si pamatuji, bylo mi 5 - 6 let, my jsme tam bydleli. Bydleli jsme na hořejší cihelně. Ta už potom nefungovala. Ta spodní fungovala. Tam jsme chodili k dědečkovi. Ještě předtím naši rodiče bydleli ve městě, chodili k nim na návštěvu v neděli. To si

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY

ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

trošičku pamatuji, jak jsme k nim přišli na návštěvu. A když jsme tam bydleli, tak jsme s tatínkem šla k nim a on tam s nimi debatoval. Můj dědeček na cihelně dělal. Cihelna byla Kopřivů. Bydleli naproti, jak byl lidák. Těm patřil, ti měli cihelnu. Dělával tam i můj tatínek, když byli kluci mladí. Když jsem se narodila já, tak nám tam sehnali domek. Ten dodnes stojí. Bylo to tam pěkné, byl tam rybník, za ním hluboká studna. Učili mě tam dělat kotrmelce. Okolo jezdili z Dnešic hokynářky prodávat do Dobřan jejich věci – mléko, máslo, smetanu. Tak jsem to pozorovala. Jinak si odtamtud mnoho nepamatuji. Později jsme tam dělali na prasečáku. Byly tam sklady na brambory.

Německé osídlení v Dobřanech

Kolik Němců tu žilo během války?

Většina Čechů se vystěhovala do vnitrozemí, do Prahy, do Beřkovic do léčebny a podobně. Hledali práci a jejich místa nahradili Němci. Hodně Němců bylo také ve Vstiši a Chotěšově, ale nevím, kolik přesně. Všichni jsme se snažili s nimi vyjít v dobrém.

Jak na vás působilo německé obyvatelstvo?

Pro mě to bylo velmi tragické, protože jsem neuměla němčinu. Někteří Němci byli přívětiví, že se s nimi dalo jednat, ale zase byli někteří, kteří nám nadávali. Že jsme byli Češi.

Jak jste vnímala změny názvů ulic a obchodů?

Pro mě to nebyla žádná velká změna, protože bylo v němčině všechno a já už ji pomalinku začínala chápat. Dobřany se jmenovaly Wiesengrund.

Uměli vaši rodiče německy?

Neuměli, jen nějaké tu a tam slovo. Proto mě nemohli ani učit.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY

ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

Jak jste vycházeli s Němci před válkou?

Já jsem s nimi moc nesetkala až v té první třídě, až začala ta válka, tak jsem se s některými těmi dětmi znala, třeba když jsme se chodili potom koupat. Ale s rodiči jsem nikdy nepřišla do styku, jenom s těmi českými. A s rodiči paní Noskové se znali dost mí rodiče a moje sestra, která byla asi stejně stará jako ona, se spolu kamarádili, a já za nimi lezla- špión.

V německé škole

Byla tady zřízená německá škola?

Ano. Byla to budova dnes již 1. stupně ZŠ na náměstí. Česká škola byla budova dnešní hudební školy a na dnešní 2. stupeň chodili Češi i Němci. Bylo to v 39. roce, když moji rodiče uvažovali, abych chodila do školy do Chlumčan, protože tam byla česká škola. Ale oni nám zakázali do chlumčanské školy chodit.

Měla jste v německé škole nějaké kamarády?

Jistě, protože tam byla i česká děvčata. Měla jsem kamarádku, která tady dnes už taky není, a moje maminka kamarádila s její maminkou a chodily spolu na to pole k sedlákovi. Taky jsou tu dnes ještě ti moji němečtí spolužáci, ale já se s nimi už nebavím, protože ti mi ubližovali třeba tím nadáváním ve škole. Nadávali nám „české svině.“ Člověk se pak cítil takový méněcenný a jakoby tam nepatřil. Proto se jim Češi stranili.

Nadávali jste i vy německým spolužákům?

My jsme se moc bránit nemohli, protože oni tady měli navrch.

Vy jste vůbec nekomunikovala s německými dětmi?

Vůbec, když poznali, že jsem Češka, tak hned na mě byli zlí.

Takže jste se nikdy neobořila na Němce?

Ne. A víte, že tu dvě žijí, které mi nadávaly, a když je potkám, tak je mi všelijak. Jedna spolužačka byla starší. Ted'ka jsme vám dobrý, tenkrát jste nám nadávali.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY
ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

Jaký byl váš normální školní den?

Podobný tomuto. Někteří chlapci se také protivili německým učitelům. Tenkrát se trestalo rákoskou.

Byly ve škole nějaké vyučovací předměty, které se dnes už neučí?

Já myslím, že se učilo všechno, co se dnes učí. Já myslím, že se tu tenkrát učilo všechno, asi všechno.

Náboženství jste tam neměli?

Náboženství tam bylo, na to já jsem nechodila, když bylo náboženství, tak jsem musela jít z třídy ven. Nechtěli, abych tam byla. A když jsem chodila do 1. třídy, jen dokud byla česká třída, tak jsem přišla domů a říkala jsem, že jsme zase měli toho hodného učitele, který nám vyprávěl pohádky, a on to byl farář. A ten, když jsem tam chodila, tak mě nevyhnal odtamtud, to bylo ještě, než začala válka, takže jsem měla vždycky radost, že nám vykládá pohádky.

Kolik dětí bylo obvykle ve třídě?

Nás tam bylo dost, nějakých 25 určitě.

Jaké jste měla učební pomůcky, psací náčiní, sešity, knihy? Vzpomenete si na nějaké učitele nebo učitelky?

Já jsem měla tabulku v 1. třídě, k tomu byla houbička s hadříčkem a říkalo se tomu gifl, to bylo jako tužka a to jsme měli na jedné straně udělané linky a na druhé straně to bylo hladké, takže do těch linek jsme se učili psát, aby to bylo rovné - ta písmena, a když jsme to udělali špatně, tak jsme to vymazali a zase znovu jsme to tam napsali. Takže takhle jsme se začínali v první třídě učit, takhle na tu tabulku. Za války jsme se potom učili už normálně. Ty pomůcky, to byly tužky, a mívali jsme pera a inkoust v lavici, v kelímcích a to jsme si tam namáčeli a to byly pak kaňky!

Sešity vám dávali, nebo jste si je museli přinést?

Ty jsme si museli přinést, ty nám nedávali.

A knížky?

Knížky jsme si museli asi koupit.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY

ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

A jak jste věděli (celá třída), jaké si koupit?

To oni nám potom řekli, co máme, a měli jsme na týden rozvrh hodin a směli jsme nosit jenom to, co se budeme opravdu učit, nic jiného jsme nesměli v tašce mít. A když vidím dnes, jak jdou žáci prohnutí dopředu, táhnou ty aktovky, tak to moc hezké není a ty děti budou mít zničená záda. A my jsme měli jenom malé baťohy a tam jsme měli jenom sešity, knížky, slabikář, to byla jenom jedna knížka a dva sešity a penál.

Jak dlouho jste byli ve škole?

To jsme měli jako teď, někdy jsme měli školu i odpoledne, hlavně když bylo po tom náletu, tak jsme museli chodit na ranní a potom zase na odpolední, takže jsme se museli střídat. Od osmi hodin jsme se učili normálně. Pak třeba zase od 12 hodin, od jedné hodiny do 4 a tak. To chodili ti z nižších ročníků, vyšší ročníky odpoledne spíš.

Nosili jste přezůvky?

Taky jsme měli přezůvky. A taky si pamatuju, že jsme měli ve škole, jak je hudebka, svačinu, vozili nám mléko a rohlík na svačinu.

Za války?

To bylo za války. A to nám vozili to mléko, to bylo dobré, vlažné.

Kam jste chodila na obědy?

To jsme chodili do dvanácti hodin do školy a potom jsme šli domů. To nebyly jídelny.

Jaký byl vztah učitelů k českým dětem?

Oni je museli brát, že ty děti to jako tak neumí. Museli s nimi taky mít velkou trpělivost. Já jsem jako s nimi vycházela dobře, ale když jsem to neuměla, tak jsem holt zůstala sedět. Já chodila tu první třídu a nenaučila jsem se tak dobře němčinu, potom jsem chodila druhou a nenaučila jsem se to tak dobře, takže jsem zůstala sedět potom v té druhé, v první mě nemohli nechat sedět. Takže jsem potom přecházela z šesté třídy na osmičku do české školy.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY
ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

Ti učitelé - to byli jenom Němci?

To byli všichni Němci. Učitelky tam byly taky, učitelů tam hodně nebylo, hlavně ty učitelky.

Měli jste pana ředitele?

Já myslím, že jsme měli paní učitelku, až potom tady byl pan ředitel Keller.

Myslíte si, že jako Němka nadřzovala německým dětem, když něco udělaly?

Já bych teda neřekla, že to tak bylo, ale byl tam jeden dolanský, já ho jmenovat nebudu, ale ten se jí tak protivil, té třídní učitelce, a ona ho zavřela do nějaké třídy zvlášť a všichni šli domů a on tam ještě byl, tak chtěl vyskočit z okna. To si pamatuju, že skrz to byl nějaký velký malér. Byl to Čech, dneska už nežije.

Vy jste říkala, že jste neuměla německy, vaše sestra vás neměla zájem učit? Co vaši spolužáci? Jak jste se vůbec učila?

Tam byly také německé děti a to jsme s nimi ve škole museli trochu komunikovat, a co byly Češky, tak jsme se mezi sebou bavily normálně česky. A jak jsem Vám říkala, o té Tyldě Julkové, tak od ní jsem se také trochu učila. A když bych potom měla jako tu šestou třídu, tak byl konec války a to už jsem měla lepší známky. A tady byla nejhorší známka šestka. Potom jsem měla už i dvojky a trojky, ale byl konec války, takže jsem musela do české školy, to potom bylo zase horší.

Říkala jste, že bylo na povolení chodit do české školy v Chlumčanech.

Ano, ale rodiče mohli odejít, ale že si tady koupili ten baráček, a tak nechtěli odejít odsud. Takže rodiče byli toho vinni. A když bylo po válce, tak já jsem se zase nemohla vyučit, protože rodiče si vzali naproti barák, co tam byl nějaký německý hospodář, který se musel odstěhovat. A já zase musela být na tom hospodářství a nemohla jsem se vyučit ani jít někam do učení. Dnes mi to přijde i líto.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY

ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

Válečné události a bombardování

Ale vrátím se zase k té válce. Bydleli jsme v Dobřanech v Široké ulici a tam jsem zažila i nálet na Dobřany. To bylo 17. dubna 1943 a rodiče nás vzbudili v noci a běželi jsme k sousedům, ale už jsme to nestačili a zůstali jsme doma mezi dveřmi. Maminka byla těhotná a za měsíc měla porodit bratříčka. Z jedné strany maminka, z druhé tatínek a my se sestrou jsme stály veprostřed a dívaly se na sebe. A přišla bomba, která padla právě do toho domu, kam jsme chtěli jít, a celé to všechno spadlo. Oni tam měli velké mlékařské plechové banky a ty byly úplně celé na placku. Strom, který měli před domem, byl celý spadlý na našem domě. To mi bylo 11 let, když byl nálet na Dobřany. Potom jsme měli pohmožděný i náš dům, proto jsme se museli přestěhovat, aby nám ho mohli opravit. Bydleli jsme tedy u hřbitova. Samotný nálet na Dobřany byl velká katastrofa.

Byly dohady o náletu na Dobřany, protože se měla bombardovat Škodovka, ale spustili to na Dobřany, ale jsou to jen dohady. Na Slovanech hodně domů vyhořelo. Také si pamatuji na šestnáctiletou dívku, která byla postříkána fosforem, který na ní začal hořet, a nikdo jí už nedokázal pomoci. To byla také jedna z tragédií, které se v Dobřanech vinou náletu staly.

Bylo mi pouze 11 let. Rodiče mě příliš nechtěli pouštět ven, protože to bylo příliš nebezpečné. Všude létaly zápalné lahve. Proto vše, co vím, jsem se dozvěděla od rodičů či lidí ze sousedství. Různé útržky příběhů, dohadů a domněnek.

Jaké byly dozvuky atentátu na Heydricha?

Tady se nás to ani moc nedotklo. Ke konci války moje maminka chodila k německému sedlákovi. A tam si šuškali, že bude konec války a přijdou je osvobodit. Na psychiatrické léčebně na zahradě byla nějaká zdravotní sestra s pacienty a ona je udala, že si na tom polí povídají o tom, že bude konec války. Všechny z toho pole vzali včetně mojí maminky a vedli je k výslechu, jestli neslyšeli, jak si tam ostatní povídají. Všichni proto museli vědět, před kým se smí mluvit.

Jak často se děly nálety?

To bylo třeba i dvakrát denně. Nálety nám ubližovaly hodně. Domy nám to poničilo.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY

ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

Co se vám honilo hlavou, když začínaly nálety?

Jestli nám také nezbořili naši školu (smích). Jestli to taky nepadlo na naši školu. Ale opravdu spadla i bomba na školu, tak jsme byli všichni stísnění v jedné. Škola byla potom v dezolátním stavu. Tak jsme potom dlouho po náletu chodili do školy pod radnicí. My jsme chodili tam, jak je dnes hudebka, tam to bylo opravdu zničené, to byly moje první chvíle.

My jsme se jako vždycky domlouvali, že půjdeme k těm sousedům naproti, že to má takovou klenbu, takže se tam půjdeme schovat. Jelikož začaly padat nějaký ty svítící jako stromečky, tak tatínek říkal, už je zle, už nikam nemůžeme běžet, tak jsme zůstali v té chodbě. A potom co se stalo, dobře, že jsme tam nešli. Kdybychom tam bývali šli, tak jsme mohli být pod troskami a rodiče říkali, ať to hlavně nepadne taky tady u nás, abychom nevyhořeli, nebo aby se něco nestalo. Strom, který se převrátil, nám spadl na štít našeho baráku a padlo to. My jsme zrovna se sestrou ležely v posteli, takhle byla manželská postel a v tom kolečku, kde jsem měla před tím hlavu, spadla cihla, okna byla vytržená, všechno to bylo rozbitý, všude plno skla, rozsekané peřiny od skla. To taky tatínek myslel, aby k nám nepadla nějaká bomba. Protože to jsme nevěděli, co všechno udělá, co obsahuje, jak to vypadá, takže jsme měli opravdu strach, jak to s námi skončí. Potom jsme byli rádi, když se to zklidnilo, náš barák to nějak vydržel, ale museli jsme ho stejně nechat opravit a odstěhovat se. Stropy byly odtržené celé dokola, a vždycky, jak něco padlo, tak se nadzvedl ten strop a bylo vidět, jak venku hořelo. Nadzvedlo se to a zase to padlo dolů. Tak jsme vždycky říkali, aby nám to vydrželo, aby nám ten náš barák nepadl. Tatínek říkal, jak jsme byli mezi těmi silnými zdmi, že bychom byli aspoň chránění, kdyby spadl ten strop, ty zdi byly přeci jenom půlmetrové. Takže by nás to mohlo zachránit. I když tolikrát byla siréna a měli jsme běžet k někomu se schovat, tak jsme měli strach, aby nepřiletěli, když jsme přebíhali, abychom to zvládli. Když se narodil bratr, tak jsme jezdili s kočárkem a jednou jsme přecházeli, jak je dnes ten obchod Žabka, tak jsme přišli do toho vršíčku a letadlo nad těmi baráčky, houkala siréna, a tak jsme si mysleli, že nás budou zase bombardovat. Jenomže to bylo německé letadlo, a to přistávalo honem rychle, než přeletěli jejich nepřátelé, protože dostali avízo, a houkala siréna. A ono to německé letadlo, tak jsme si oddychli. A to jsme s kočárkem jeli při barácích. Tak to byl takový ošklivý zážitek.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY
ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

Když bylo bombardování, utrpěla jste nějaké velké zranění?

Já ne, moje maminka byla opatrná. Dolejší škola sloužila jako kuchyňka, aby si tam také mohli lidé dojít pro polívku. Pak tam také dali matrace pro raněné.

Brala jste válku jako část svého života?

Bylo to hrozné, ale já jsem neměla ještě ponětí, jak hrozné to je. Ale báli jsme se toho, když začala houkat siréna, tak jsme se museli balit a utíkat do sklepů. Tam jak je teď Hornická, tak tam byly dříve stodoly a tam jsme chodili do sklepů. Do jednoho domku.

Po tom náletu jsme měli strach, ale potom, když už to bylo ke konci války, tak lítali jenom hloubkaři, tak jsme jim říkali, ti jenom létali a stříleli třeba na vlaky. Ale taky třeba lidi nechali vyběhnout do polí a potom stříleli do toho vlaku. A oni stříleli na lokomotivy, ale až ty lidi odešli. To se taky hodně říkalo, že až potom co odešli do polí, tak začali dělat nálety. Tak z toho jsme taky měli strach, ale my jsme nejezdili vlakem.

A ani s maminkou jste nejezdili?

Ne, moje maminka byla takový typ, že s námi nechodila ani na procházky. To nebylo ani... jako dneska. Dneska jde maminka s dětmi na procházku, tohle jsme my nepoznali. Ona byla v práci, spíš jsme chodili na trávu pro dobytek. Maminka byla hodně zaměstnaná prací a potom chodila unavená, takže neměla tolik času se nám věnovat. A tatínek? Ten už vůbec ne, to byl takový kutil. Třeba dělal pro králíky, opravoval si králíkárnou, staral se o zahrádku.

Máte nějaké veselé vzpomínky na válečné období?

S kamarádkou jsme hodně chodily k řece, takže máme hodně zážitků od řeky, a když v zimě řeka zamrzla, tak jsme chodily bruslit. Nebo jsme také u starého biografu chodily po tom hrazení a dělaly baletky. Také na Kotynku.

Měla jste někdy za války možnost slyšet vysílání ze svobodné části světa?

Za války jsme měli rádio, ale jenom takový nějaký obyčejný, to bylo takové ještě hodně staré, ale tatínek to docela poslouchal, ale jako děti jsme u toho nesměly být a vedle jsme měli toho souseda Němce, nějakého Altmana, takže tatínek z něho měl strach.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

Za války jsme museli mít zatemněno, to nesmělo být nic vidět, tatínek to všechno zatemňoval, aby nebylo vidět světlo z baráku. To se nikde nesvítilo, všude byla tma. Víím, že tatínek to taky někdy poslouchal, a to když mi bylo 11 let nebo míň, tak jsem o to neměla takový zájem.

A žili tu i židé?

To si nepamatuju, že by tady nějakí byli. Já si tu žádné nepamatuju.

Na konci války byli němečtí vojáci shromažďováni v Dobřanech? Jak na to vzpomínáte? Byly nějaké konflikty?

To vám taky ještě řeknu. Oni byli shromažďováni na náměstí, tam měli složit zbraně a taky tam byli někteří i zavření. Potom je měla nějaká ta česká garda zavřené ve sklepích, ty, co byli neposlušní. A chodily je tam i ošetřovatelky ošetřit, to si taky nějak nepamatuju, ale moje sestra tam chodila mezi nimi a ošetřovala je tam, takže jsem taky o tom něco slyšela a pak se vám stalo, že jsme byli na náměstí, a tam bylo nějaké shromáždění, pod radnicí, a někdo tam hodil nějakou zbraň a vybuchlo to, jestli to byl granát nebo co, a ten tam poškodil nějaké té dívce nějak nohy. Jak to tam vyhodili skrz to okno. Ale co se potom stalo s těmi, co to udělali... To byl někdo z toho sklepa, jak tam byli ti Němci zavření, co se protivili a nechtěli poslouchat.

Vy jste tedy vše kupovali na lístky? A bylo znát, že byl nedostatek potravin?

Řekla bych, že to bylo poznat, že jsme neměli všeho tak dost. Když tatínek chodil s mlátičkou vymlacovat obilí, tak tam domluvil, že třeba přijdu pro vajíčka, mouku, a poslali mě, abych tam šla. A třeba i v mlýně, jak byl Bartov, kde dělal pan Lupač, ten tam dělal kočího a byl to otec paní Noskové. On říkal, že tam nám třeba dají nějakou mouku, tak nám dali třeba 2 kila. V sobotu nebo v neděli jsem tam šla.

Za války měl údajně být kostel sv. Víta rozdělen na dvě části - pro německé a české obyvatelstvo. Víte o tom něco?

To vám nepovím, já jsem nechodila do kostela. Chodila jsem tam jen občas a ráda, ale spíš po válce. My, děvčata, jsme tam chodila zpívat k varhanám. To tam byl pan Majer, paní Majerová s děvčaty, možná, že on by věděl něco. Pan Majer měl dvě sestry, Jarmilu a Vlastu, bydlí dole u mlýna, paní Jelínková.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY

ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICOVÁ

Jak to bylo s osvobozením?

Jenom takovou perličku. Ono tady bylo pořád, že nás osvobodili Rusáci, ale mně to nemohli vyvrátit. Já říkala, že to přece není pravda, že nás přijeli osvobodit Američani s tanky. My jsme poslouchali rádio a oni hlásili, že nás osvobodila Rudá armáda a Američani. My jsme měli souseda a ten říkal, abychom to neposlouchali, že to není pravda, ale najednou přijeli Američané a byli tady. Nemohla jsem se jít podívat, maminka mě nepustila. Takže o tom taky moc nevím, až potom se to zklidnilo, tak jsme mohli chodit, tak jsem se taky šla kouknout. A jak tu byli ti Američané, tak chtěli, abychom byly všechny ženské v krojích, i ty starší, ženy, děti. Američané si to moc přáli, a tak se sháněly kroje. A Američané na náměstí opékali maso a byla to taková velká slavnost.

Po válce

Jak to zde vypadalo, když válka skončila?

Německým obyvatelům dali znamení a oni se seřadili na náměstí, vystěhovali je. Oni jeli a nevěděli kam, jeli do Německa a nevěděli, kam přijedou.

A jak to bylo s Němci při příchodu Američanů?

Oni ti Němci už utíkali. Tady přes nás to všechno šlo. Na náměstí potom skládali flinty, to jsem tehdy viděla, jak to tam hází, dostali povel a museli je tam hodit.

Nemáte představu, jak Němci vnímali odsun?

Některým to bylo líto, protože za tu válku nemohli. Ztratili všechny svoje majetky.

A potom je někde shromáždili a odvezli?

Oni je shromáždili asi po těch hospodách, těch tu bylo hodně. A byli někde uschovaní a potom museli odejít. Oni už odcházeli sami, protože už tu taky nechtěli být a odcházeli do Německa.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY
ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

A kde byli Američané?

Ti byli v Modré hvězdě. Tam je ubytovali, tam potom byla školka. Byla tam školka a jídelna.

Co se stalo s německým majetkem?

Osídlili ho Češi. A nábytek se shromáždil v sokolovně, to se pak prodávalo.

Jak to bylo s obchody?

Tak ty musely zůstat, co tu tak byly.

Zůstali zde nějací Němci?

Jejich děti, které už umí česky.

Jak jste se cítila, když válka skončila?

Když válka skončila, tak jsme byli šťastní. Ale pro mě bylo nejhorší, že já jsem ztratila ten základ z české školy a já jsem šla do měšťanky do 8. třídy, co je hy, chy, ky, ry, dy, ty, ny, jsem nevěděla. Když jsem se vdala a měla jsem děti a ony se učily, tak jsem se učila s nimi. Po válce jsem začala chodit do skautů. Honili nás tady z kouta do kouta, protože tu pro nás neměli místo. Když jsme si to nejlepší vždycky vytvořili, tak nás zase dali jinam.

Kterou českou školní budovu jste navštěvovala?

Školu u nádraží.

Vzpomenete si na nějaké české učitele nebo učitelky?

Třídní učitel byl učitel Kucendorfer, učitelé Bernášková, Exner, Davídková, Dienstbier, Němeček, Vokáč, Urbánek, Valentová.

Jak vzpomínáte na transformaci na demokratický stát?

Poválečné, jak jsem chodila do toho jednorozhodného kurzu, jak jsem musela chodit do té školy, do české a právě to byl ten můj problém, že jsem měla základy pryč. A potom jsem to neovládala tak dobře, ale vyšla jsem teda bez pětěk. Bylo to pro mě ošklivé a musela jsem dělat na hospodářství. Takže jsem třeba jezdila s koňmi, musela jsem pomáhat, protože tatínek ještě chodil na léčebnu do kotelny, protože bychom jinak nevystačili, abychom si koupili obilí na osetí, brambory. Ono už to bylo před námi

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

rozdrancovaný, protože už tam před tím někdo byl. Osídlil to a potom jsme tam přišli my a tam to bylo teda rozdrancované. A v zimě jsem musela chodit do Škodovky. Abych pomohla rodičům, když v zimě nebyla práce na poli. Tak jsem šla do Škodovky a tam jsem se naučila na soustruhu, na vrtačce. Chodila jsem tam dělat, abych se přes zimu taky nějak přiživila, protože peněz bylo málo.

Už jste mohli jít běžně nakoupit za peníze, nebo jste ještě měli lístky?

A oni ty lístky byly docela dlouho, do padesátých let. V šestnácti jsem byla těhotná a v sedmnácti jsem porodila syna. A to jsem si na ty lístky, body tomu říkali, kupovala župan a věci na mimino. A to bylo v roce 1949. Byly hodně dlouho, do r. 1953. Večer se ještě hlásilo, že měna žádná nebude a ráno hlásili, že měna je. Lidé měli našetřené peníze a oni řekli, že peníze zůstanou, jako jsou a do rána řekli, že bude měna a měli jen třeba určitou sumu, někdo ani ne, možná i méně než 50 000, a lidi přišli o všechny ty peníze, co tam měli navíc v té bance nebo spořitelně, to bylo tehdy drastické. Někteří lidi se i oběsili, protože přišli o všechno to jmění, co měli. My jsme na tom byli také špatně. Pamatuju si, že nám teta dávala peníze, že si je promění, aby nepřišli o tolik úspor, takže když jsme my nic moc neměli, tak jsme jim je vyměnili. Lidi přišli o hodně peněz – 1 ku 5 korunám.

Nástup komunistů

Když skončila válka, tak byl nástup komunismu. Jak jste to vnímala?

Radovali jsme se, že je konec války a že to bude lepší, ale taky to nebylo všechno akorát. Nám potom skončili i skauti. Můj muž dělal hodně do komunistické strany, dělal na šachtě. Když jsme se vzali, já jsem měla na starosti děti a on tu fyzickou práci. Měla jsem čtyři děti. V sedmnácti letech prvního syna, takže jsem měla mládí pryč.

Jak jste vnímala Vítězný únor?

To jsme měli hospodářství, měli jsme na tom nějaký dluh a říkám to podle nás, jak to bylo. To se chodilo tehdy agitovat, aby se to všechno dalo do JZD. A někteří byli rádi, že to dali, protože někteří dřeli bídu. Nebylo tam toho tehdy dost, aby se užívali. A potom si někteří vydělávali víc a to trvalo asi jenom do roku 1956, potom to zkrachovalo a dostali malé platy, takže třeba jenom 700, takže

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY

ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

to potom pro ně také nebylo nejlepší. Potom to převzal státní statek. Dostávali nějaký platy a nějaký jednotky - třeba 30 000, záleželo, kolik měli odpracováno, a to záleželo na odpracování. Dříve v JZD, ale pak to zkrachovalo. Ve statku se potom zase různě fixlovalo.

Jak jste vnímala politiku roku 1948?

Neřekla bych, že to bylo nějak poznat. My jak jsme byli v tom hospodářství. Původně se to zdálo lepší, ale nebylo. A myslím, že ani v těch továrnách to nebylo nic zvláštního, když jsem tam začínala chodit. Od roku 1947 do roku 1948 jsem chodila do Škodovky a ten plat taky nebyl nějak slavný. Platy byly menší - dejme tomu, že to bylo přes 1000 korun. V šedesátých letech jsem chodila ještě do prádelny na ústav, tam jsem brala 900 korun, a potom nám to nějak trochu zvedli, ale já jsem byla nemocná s páteří, tak jsem byla u telefonu - spojovatelka na ústavě, tak tam jsem měla zase těch 900 korun. Takže jsem dostala potom malý důchod.

Jak vzpomínáte na dobu těsně po válce v Dobřanech, co si myslíte o počátcích budování socialismu a kolektivizace zemědělství?

Spíš ti moji rodiče, byla jsem po škole, musela jsem do hospodářství. Když se to muselo dávat všechno pryč, rodiče z toho byli špatní, když museli dát všechno pryč. Když mi bylo 16 - 17 let, měla jsem syna za svobodna, pomáhala jsem jim na našem hospodářství a potom, když se to sloučilo v 50. letech, tak to už pro mě nebylo. Chodila jsem pak mamince jen vypomáhat. Manžel šel na vojnu do Nitry v roce 1952, pak jsme se odstěhovali do Ostravy. Když jsme se přistěhovali zpět v roce 1957, manžel dělal na dole. V roce 1960 se mi narodil 4. syn. Pak jsem chodila i já do JZD. Pak jsme šli na cihelnu krmít prasátka, můj muž tam také pracoval. Jezdili jsme tam na kole.

Jak vnímali lidé kolektivizace, JZD?

Tady byli takoví lidi, kteří dělali dobře hospodářství. A když pak dělali pro JZD, které pořádalo různé soutěže, tak se snažili udělat si práci čistou. Moje maminka byla dost na výši, byla vždy vyhodnocena na prvním místě v okrese. Někteří to záviděli, že ten

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY

ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

úspěch měla. Ona se tomu ale opravdu věnovala, byla tam celý den, aby to bylo pěkný, čistý, aby měla pěkný plat. Byla i na slepičárně tam na cihelně, tam též dobře prosperovala. Byla zvyklá dělat. Jako svobodná dělala na kaolínce ve fabrice.

Co byste nám pověděla o svém tchánovi, jak se podílel na založení klubu důchodců?

Tchán byl jen pro tohle, chtěl pro lidi dělat jen to dobré, stejně jako můj muž. Ono se to proplétalo. Chtěli dobře pro lidi. To, co lidi chtěli, tak chtěl pro ty lidi udělat. Když jsem kolikrát slyšela svého muže, tak jsem měla obavy, aby ho nezavřeli, protože si pustil pusku na špacír. Třeba když se říkalo, že nás osvobodili Rusové, ona to pravda nebyla, tak to řekl ve škole, a to tam s ním byli milicionáři. Řekl prostě tu pravdu. Takových různých věcí udělal, ale nikdy se naštěstí nic nestalo. A ten můj tchán, ten dělal i školení v Přešticích – co se týká politiky, jak by se měli chovat, ale nikdy jsme se nesešli s ničím, že by chtěl někomu ublížit. I manžel se snažil o totéž, i na šachtě. Můj tchán udělal pro důchodce i klub. Udělal to proto, aby šli ti lidé dohromady. Leccos pak tady vytvářeli. Vysázeli třeba keříčky. V klubu je i kronika, je tam zachyceno, co vše se tam dělalo. Tchán také filmoval, mnoho toho zůstalo v archívu na radnici. Tchán se jmenoval Vojtěch Ulrich. Bude tam mnoho zdokumentováno, např. spartakiáda. Pro klub si sami koupili kameru, foťáky.

Jsou určití lidé, jejichž činy vás zaujaly?

Těžko říct. Takových lidí je zde dneska ... Napřed jsem byla v JZD, člověk si říkal, tak třeba to dělají dobře. To byl například předseda JZD pan Kotous, ten pro to dělal hodně. Byl z těch zemědělců dobrý člověk. Potom to dělal pan Linda, ten tam také dělal dobře. Byli to dobří lidé. Na radnici, tam nebylo moc lidu, tam byl předseda a nějaká úřednice. Zažila jsem pana Havlíčka, když dělal starostu. Začínal tam pan Němec, pak pan Kostlivý, pak pan z Dobřáněk. To byli docela slušní starostové.

V příloze je Fotoalbum paní Ulrichové (13 stran).

**Paměti paní Ulrichové zpracoval ve školním roce 2011 / 12 projektový tým ve složení:
Mgr. Michaela Hlaváčová, Jan Pokorný, Kateřina Mafková a Dominika Hrádková**

ZÁKLADNÍ ŠKOLA DOBŘANY
ŠKOLNÍ PROJEKT „PAMĚŤ DOMOVA“ – DÍLČÍ PROJEKT Č.1 BLANKA ULRICHOVÁ

Autorizace

Potvrzuji, že text rozhovoru je autentický a jeho přepis vznikl na základě nahrávky pořízené v zimě a na jaře 2012. Všechny informace v něm obsažené jsem uvedla na základě svých vlastních vzpomínek a dokumentů, které mám v osobním držení. Souhlasím s tím, aby text i nahrávka zůstaly v držení Základní školy v Dobřanech, jejíž žáci a pracovníci se mnou rozhovor uskutečnili v rámci školního projektu Paměť domova. Souhlasím dále s tím, že informace v něm obsažené budou použity pro účely historického bádání a v takovém případě souhlasím s jejich zveřejněním za podmínky uvedení jejich zdroje.

V Dobřanech dne 15.6.2012

Blanka Ulrichová

Podpis: